

ORSZÁG

VILÁG

GELLER ÖDÖN

társadalmi, művészeti és irodalmi
országos riportlapja

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1938. VII. 1. — XXVII. évf. 13. sz.

•
SCHUTZ
POSZTÓ
NAGYÁRUHÁZA

Ország - Világ

(ERDÉLYI ÉLET)

GELLER ÖDÖN

társadalmi, művészeti és irodalmi országos riportlapja.

Az Ország-Világ uccai árusítását beszüntettük.

Lapunk kizárólag előfizetés útján kapható.

Előfizetés egy évre: vá-
lalatoknak, nagykereske-
dőknek és külföldre 1200,
magánosoknak 1000 lei.

Orvosi hírek: hasáb-
ként 50 lei. Gyászjelen-
tések: egész oldal 4000
lei, féoldal 2000 lei.

A sajtótörvény értelmében két mutatószám elfogadása előfizetést jelent.

Hirdetések közvetlenül a kiadóhivatalhoz küldendők be, vagy bármelyik hirdető iroda útján is feladhatók. A hirdetések díja szövegoldalon 8 lej, hirdetés oldalon 6 lej négyzetcm.ként. Nyilttér rovatban 50 lej, szövetközi részben 32 lei a sordíj. Ünnepi számokban a hirdetések és egyéb közlemények ára 50 százalékkal magasabb. Amely közlemények végén szorzójel (x) van, fizetett közlemények vagy kiadóhivatali hírek.

Ardeal-i szerkesztőség és kiadóhivatal: **ARAD,**
Bulevardul Regele Ferdinand 19. Telefon: 15-25

Szerkesztőségi órák: d. e. 8—12-ig, d. u. 4—6-ig.

Nyomda: „Phönix“, Arad, Piața Plevnei 2. Telefon 16-39.

Ardeal legfrissebb
híreit az 52 éves

ARADI KÖZLÖNY

Fizessen elő az

ARAD-I KÖZLÖNY-RE

Hirdessen az

ARAD-I KÖZLÖNY-BEN

Pénzfelvételre — pecséttel ellátott hivatalos nyugta el-
lenében; — csak fényképes igazolvánnyal rendelkező
kiadóhivatali megbizottaink vannak feljogosítva.

Tiszta víz a pohárban . . .

Ez a beszéd a Calinescu belügyminiszter uré. Olyan, mint ahogyan azt az Ur Jézus Krisztus tanítja: A te beszéded pedig legyen: Ugy-ugy és nem-nem. Ez a beszéd, míg egyféleképpen mondanak és egyféleképpen lehet csak érteni.

Ma már van visszapillantásunk a Cristea Miron patriarcha-miniszterelnök kormányrajutásának időpontjára. Ez a kabinet ma már túlhaladta a frissenmázoltság festékillatú állapotát. Ez a kormány már nem is új seprő, mert ha számszerűen kevés hét is van mögötte, eredményt már is annyit mutat fel, hogy nem egy elődjének esztendei munkája árán sem sikerült volna ennyit elérnie.

Eredmények alatt nem értünk mostan törvényalkotási munkálatokat. Sem szociális, sem más természetű teljesítvényeket.

Ez a kormány mindenekelőtt azért jött és azzal jött, hogy meggyógyítson valamit, ami beteg, súlyosan beteg volt az országban. Ez a súlyos beteg a levegő volt, az atmoszféra, ez a szemmel láthatatlan, kézzelfoghatatlan valami, ami mégis oly súlyosan tud nehezedni a szenvedő alanyra, hogy tüdő roncsolódik és szivverés eláll elviselhetetlen nyomásának hatása alatt.

A mi lapunk nem követ pártpolitikát. Mi az ország javát, az ország egyetemes javát nezzük, legfőképpen, ha az egyik rétegének: a polgárságnak érdekszférái állanak a többinél közelebb eltagadhatatlan rokonszenvünkhöz.

A mi megítélésünk szempontjából tehát lényegileg nem fontos, hogy a Cristea Miron-kabinet milyen irányváltást mutat a Goga vagy Tătărescu-rezsim irányzatához képest. Mi azonban mindig sürgettük, hétről-hétre, lankadatlan kitartással, nem szünő buzgalommal azt, aminek égető szükségyszerüségéről szentül meg voltunk győződve.

A tiszta vizet sürgettük a pohárba!

Követeltük, hogy tépjék fel az ablakokat, mert meg kell fulladni a bizonytalanságnak, a tájékoztatatlanságnak, az ingatagságnak abban a tudönyomorító légnyomásában. Esdekeltünk, hogy

nyissák fel az ablakot, hadd áradjon be a tiszta, az üdítő levegő,
egyremegy, bárhonnan is fuj a szél.

Ezt a sóvárgó és általános politikai vágyat elégíti ki a Cristea Miron-kormány végtelenül jóleső és olyan elánnal, ami már-már feledésbe merült, szóval elegánsnak nevezhető. Érezzük mindenik pórusunkban egyen-egyen, hogy urak uralkodnak helyettünk, mennyei érzés, meggyünk utánuk vakon, de nem elvakultan.

A belügyminiszter kiváltképpen alkalmas arra, hogy a kabinet erélyét kifejezésre juttassa.

Az erély fogalma az utóbbi időkben azok közzé tartozott, amelyek szép lassan homályba borultak. Pedig maga az üres szó sokszor hangzott el, sokszor látott napvilágot nyomtatott betűben, de minél többet hallottunk, annál többet vesztett eleven életéből.

Nincsen ebben a pillanatban módunkban, hogy a statisztikus pontosságával ellenőrizzük: igaz-e szószerint, amit mondunk, de valahogyan az az érzésünk: Calinescu belügyminiszter hivatalbalépése óta még nem használta ezt a kifejezést. Csak éppen gyakorolta. Nem is tudjuk: hogyan. Az adottság, az arravalóság, a tehetség kifürkészhetetlen útjain és módozataival: alig tesz látható intézkedéseket, sőt: az előbbi kormány által foganatosított intézkedéseket visszavonja, megszünteti, felfüggeszti. Nincs is szüksége technikusokra s mégis, valahogyan, mintha magától, mintha szervesen helyreállna a rend, a biztonság, az egyensúly.

Meggyőződésünk, hogy Calinescu belügyminiszter nyílt, világos, érthető, uri irányítása új korszakot nyit az ország történelmében.

— **Rabló a trafikban.** A biztosító társaságok külön drága tarifát alkalmaznak olyan esetekben, amikor a biztosított fél foglalkozása következtében nagyobb a kockázat. Az ilyen veszélyes üzemekben dolgozók élete ugyanis a mindennapi munka közben sincs biztonságban. Ez a külön tarifa eddig meglehetősen kevés esetben volt érvényes. A robbanó anyagokkal, nehéz darukkal, gépekkel foglalkozó munkások, a tetőfedők és természetesen a rend fenntartásával megbízott közegek életbiztosítási díjtétele volt csak nagyobb a rendesnél. Most azonban, úgy látszik, sokkal szélesebb területen kerül sor a felemelt skála alkalmazására. A közelmúlt napok eseményei igazolják például, hogy nemcsak a rendőrt érheti munka közben baleset, hanem — a trafikos-kisasszonyt is. Ha az ilyen esetek megisméltődnek, senki sem lehet nyugodt a boltjában s ahelyett, hogy örülne, ha új vevő érkezik, önkéntelenül is védőállásba kényszerül. A bomlott idő egyre jobban őrli és bomlasztja az idegeket. Hovatóvább minden polgári foglalkozás veszélyes üzemmé válik s úgy kell reggel munkába indulnunk, mint katonának a csatamezőre, — elkészülve rá, hogy másnap szenzációs riport lesz belőlünk. Ez a kétségbeejtő, szédülten bomlott világ aránylag még leginkább nekünk, újságíróknak kedvez majd, akiknek a pályája pedig eddig legkevésbé volt veszélytől mentes a polgári foglalkozási ágak között. Mégis az újságíró megengedheti magának, hogy veszélyes témák helyett a legriasztóbb problémák között is a veszélyes munkahelyekről cikkezzen ...

GOGA OCTAVIAN

Néhány évvel ezelőtt az erdős és sziklaszirtekkel tarkázott Királyhágon keresztül vitt a vonat, három székely diákkal beszélgettem. Ciucúra értünk, elhaladtunk a tornyos, hegyoldalon büszkélkedő kastély előtt s így Goga Octavian költőre terelődött a beszélgetés. Az egyik székely diák azonnal véleményt adott Gogáról:

mint költőt nagybecsüljük, bár politikai ténykedésével nem értünk egyet.

Nemsokkal később Sztánán ugyanezt a véleményt kaptam ugyanettől a székely fiutól — Kós Károlyra vonatkozólag.

A sibiumegyei Resinártól hosszú és változatos utat futott be Goga Octavian. Működését két részre oszthatjuk: politikai és irodalmi működésre;

mindkettőben olyan sikerei voltak, amelyeket csak kevesen érnek el.

A két terület között csak annyiban van különbség, hogy amíg politikai működéséről megoszlanak a vélemények, addig költői élete tiszta és forrongó, mint az ardeali hegyek fenyő-odujából kiszűrődő forrásvíz.

Ami leginkább emlékezetessé teszi a magyarság előtt:

BCU Cluj Adyhoz való barátságáért

Érdekes, milyen meleg és bizalmas barátság fejlődhetett ki a vérbeli és véres magyar és az irredenta-román költő között. Vajjon nem Goga volt-e az a román költő, akinek Ady dadogva mondta a világháborús idők viharában: **Erdélyt ne bántsátok.** Itt mutatkozott meg, ebben a látnoki és kétségbeesett szavakban, hogy Ady ardeali volt, lelke ebben a földben gyökerezett.

Goga ezt a barátságot soha nem feledte el, mindig sokra tartotta és becsülte. Amikor a román hadsereg Ciucia előtt állt, ő volt az, aki figyelmeztette a főtiszteket:

Ady kastélyát megkímélni.

Voltak egyesek, akik azzal vádolták, hogy Goga egyszerűen kisajátította az irodalomtörténelmi érdekességű kastélyt. Ez tévedés, ugyanis Goga, hogy megmentse a kastélyt,

jó áron megvette Ady özvegyétől.

Igaz, hogy Goga azután sokat renovált a kastélyon, azonban ez nem Ady emlékét akarta onnan letörölni, hanem elérni, hogy a kastély megmaradjon, ne pusztuljon el.

Ezután aztán már inkább politikai szerepe volt ennek a kastélynak. Goga, „a bosszu látnoki idézője”, mindjobban politikai irányba menetelt, gyakran sereglettek itt össze Ardeal politikusai, még a magyarok is. Itt készült Goga 1923-ban békét kötni a magyarság és románság között, amely

azonban, sajnos, az akkori magyar pártvezetőség visszahúzóása miatt nem sikerült.

Goga egyike volt a legnagyobb román költőknek. Ugyanakkor egyben ardeáli is volt, mint tán egyetlen magyar költő sem. Senki jobban nem érezte át Ardeál bánatát, mint éppen ő.

**Egy vágyunk van s be nem telik,
A szenvedés foganta,
Keservei közt sokasult,
Apák és ősök hantja.
Időtlen évek óta már,
Mig szörnyü kínja éget,
Könnyünk esője öntözi
A vágyott, holt vidéket.**

Igen, irredenta vers ez, román irredenta. De vajjon nem a legigazibb és legőszintébb szó-e és nem egyben a mi bánatunkat is reszignálja? Talán csak **Ady** volt, aki ennyire mélyen látta a magyarság és a románság közös bánatát.

Vádolják **Gogát**: magyarellenes volt. Amikor utoljára találkoztam vele — még távol áll a miniszterelnöki széktől —, ezt vallotta nekem:

a magyarság és románság össze van kapcsolva, ez a két nemes nép megérdemli, hogy boldog legyen ugyanazon a földön.

A politikus üres óráiban, amikor nem voltak politikai látogatói, fordított.

Adyt, Petőfit és Madáchot fordította, még pedig a legbravurosabban.

Madách Ember tragédiáját elő is adatta a román Nemzeti Színházban és a legteljesebb sikert aratta vele. Aki olyan zengzetesen beszélt nyelvünket s aki a mi nagyjainkat ismertette meg népével, az nem gyűlölhette a magyarságot.

Politikát nem akarok ebbe a cikkbe sodorni, mégis azt mondhatom: **Ciuciának** nemcsak irodalmi, hanem politikai multja, talán jövője is van a két nemzet kibékülésében, amely egyszer talán bekövetkezik. **Ciuciának** irodalmi multja az, hogy két költő: **Ady** és **Goga**, egy magyar és egy román látóember élt a tornyai alatt. De a jövője talán politikai lesz.

— **Oradeán** az elmúlt vasárnap, ha nem is csattant el az obligát első strandpofon, de eldőrdült helyette — az első affér. Ebédnél, a zsufolt étteremben, az ideges vendég erőlyesen és meglehetősen nagy hangon szidalmazta az egyik pincért, aki elvétett valami rendelést. A pincér szerényen mentegetőzött, elnézést kért, bocsánatért hebegett, mire a vendég még agresszívebben támadt neki és lehordta a sárga földig. Mire is a szomszéd asztalnál megszólalt egy elegáns ur: — Ne ezt a tehetetlen pincért gyalázza, aki nem válaszolhat, hanem velem veszekedjen! ... Az ügynök lovagias folytatása lesz.

Elő a Károly-csapatkeresztekkel!

(Budapest.) Husz évvel a világháboru után az egyes katonai parancsnokságok, a népgondozó kirendeltségek, a községi előljáróságok, a frontharcosszövetségek helyi alakulatainak hivatalos helyiségei mostanában zsufolva vannak türelmetlenül várakozó emberekkel. Zárt sorokban állva várják, míg sor kerülhet rájuk.

Ezek a sorbanálló emberek őszhaju, hadviselt férfiak, akik husz esztendővel a világháboru befejezése után gondterhelt arccal most nyomtatványokat, kérdőíveket, üres nyilatkozati blankettákat, miniszteri kérvénymintákat vesznek át, hogy a Károly-csapatkeresztre való igényjogosultságukat bebizonyíthassák, illetve kérvényezhessék.

Hazaérve, a papírlapok ezernyi kérdéseit látva, újból nekifog az egész család, kiürülnek az összes fiókok, a padlásról lekerülnek a ládák, mindenki könyöklig porosan, lazasan kutat egy-egy névjegynagyságnyi cédula: a Károly-Csapatkereszt adományozásáról szóló bizonylat után. Hiába, az elvarázsolt kis cédula az elporosodott okmányok közül, persze, husz év múlva, sehogysem kerül elő.

Erre jó öreg bajtársunk kényszeredetten hozzáfog a kérdőívek kitöltéséhez. Igen ám, de minden második kérdésnél felsóhajt: BCU Cluj / Central University Library Cluj

— Uram Isten, ki emlékszik huszonhárom év elmúltával, néha még a hónapokra sem, hát még a napokra!...

Meg az előljárók neveire? No, talán a Pista szomszéd, azaz volt egy ezredben. Megindul a szomszédolás, mikor is sebesültem meg, melyik hadikórházban feküdtem, mikor mentem ki újra a harctérre, milyen ütközetben vettem részt, mikor kaptam nagyvezüstöt, mikor estünk hadifogságba, mikor szereltem le? Az egész rokonság segítségével, különösen a Juli néni éles emlékezőtehetségének felhasználásával végre kitöltik a kérdőíveket. Igen ám, de most élő taktat kell bizony keresni. Eskü alatt kell, hogy tanúságot tegyenek, az aláírásukat pedig hatóságilag hitelesíteni kell. **De hol vannak a tiszturak?** A kapitány ur talán már kegyelmes tábornok lett, a kis tartalékos hadnagy ur meg gyárigazgató valahol Szegeden. Sorra jönnek az ősz hadfiak: Meg tetszik még ismerni, ezredes ur, én vagyok a Pista, aki egy kulacs hideg forrásvizet hoztam a kapitány urnak Lemberg alatt? Meg, édes jó Fiam, hozt a nyilatkozatot, majd aláírom. De instállok, most el kell mennünk az állomásparancsnokságra lepecsételni és hitelesíteni az aláírást...

Sokáig, nagyon sokáig folytathatnánk ennek a kálváriajárásnak a leírását. Lám, ezek azok a könnyelmű bajtár-

sak, akik nem tartották rendben katonai okmányaikat. Akik mindig azt hajtogatják: nem lesz már erre sohasem szükség!

Tanlás: Minden katona tartsa rendben hivatalos írásait. Vezessen előjegyzést magának fontosabb rendeletek számáról, az egyes fontosabb események napjáról, az előléptetést, áthelyezést közlő napiparancsok keltjéről és számolásáról, az előjárók, helységek neveiről. Akinek nem volna még ilyen előjegyzési füzet: azonnal állítsa össze. Jobb ma, mint holnap! . . .

Nyugdíjaztatását

KÉRTE MUREȘAN IOAN VÁROSI FŐMÉRŰK

A közeli időben Aradváros egyik legkiválóbb és általános tiszteletnek örvendő főtisztviselője vonul az igazán jól megérdemelt nyugalomba.

Mureșan Ioan városi főmérnök, aki az impériumváltozás óta, tehát közel husz éve, áll a város szolgálatában, megrongált egészségi állapotára való hivatkozással kérte nyugdíjaztatását.

A város vezetősége annak idején az államvasutaktól hívta meg Mureșan főmérnököt a mérnöki hivatal élére, ahol két évtized alatt eredményes működést fejtett ki.

A város közönsége, de azok a volt aradiak is, akik évek óta nem jártak itt, örömmel látják, hogy a város külseje két évtized alatt mily hatalmas változáson ment keresztül.

Ebben a munkában az oroszlánrész Mureșan főmérnöké, aki városszépészeti, rendezési és köztisztasági téren maradandó emléket állított magának Arad történetében.

Mint ügyosztályvezető főtisztviselőről a legjobbat lehet elmondani, hivatalát korrektul, puritánul és alapos felkészültséggel látta el. Hogy milyen szakértelemmel, hozzáértéssel és munkabírással és mily lelkiismeretességgel vezette ügyosztályát, azt az emlékezetes árvízveszedelem idején láttuk és méltányoltuk.

Mureșan Ioan főmérnök a város vezető tisztviselőinek ama kevesei közé tartozik, akiknek ugy a primarián, mint a közönség körében csak barátai és tisztelői vannak, amit annak kell tulajdonítani, hogy Mureșan főmérnök egyénisége vonzó, lelkivilága finom és az emberekkel való érintkezési formája európai színvonalu. A város társadalmi életében karitativ és humanisztikus munkájával szerzett érdemeket magának. Eredményes működésével, okos és szép elgondolásaival mindenkor kiérdemelte felettesei elismerését. Hogy hamarosan a pihenéssel fogja felcserélni eddigi működése színterét, nehezen tudjuk elképzelni, hogy a város legelfoglaltabb ügyosztályában egykönnyen pótolni lehessen iniciatívákban gazdag egyéniségét.

A város új árlejtést ír ki a Select-mozi berendezésének bérletére

(Arad.) Megirtuk, hogy a Select-mozi helyiségét kibérelte a konkurrenciának egy olyan alkalmi érdekeltsége, mely hivatva van elejét venni annak, hogy ide egy erősebb ellenfél kerüljön, mint amilyenek a városi moziüzem bizonnyult.

Nem irtuk meg azonban, hogy ennek az érdekeltségnek sikerült egy mélabus, kánikulás árlejtésen napi kettőszáz lei nevetéségesen csekély bérösszegért kibérelni a mozi pompás, milliós investícióját.

A moziüzem vezetősége az árlejtés ellen előterjesztést tett **Orezeanu** Romulus főelnök-primárhoz. Az előterjesztés elmondja, hogy

a város nem fogadhatja el a felajánlott napi kettőszáz lei bérösszeget a milliós investícióért, mert ugyanakkor az új konkurrencia legalább ennyi értéknek megfelelő közönséget von el a város tulajdonában megmaradt Central-mozitól.

Ezzel az árlejtéssel a város kitermelt önmagának még egy konkurrenciát. Valósággal nemzeti ajándékot nyújtott üzleti ellenfelének azzal, hogy tálcán kínálta a Select-mozi ragyogó berendezését — napi kétszáz leiért.

Nem valószínű, hogy a mai gazdasági viszonyok mellett az új konkurrencia milliós áldozatot hozna a mozi berendezési költségeire, — a városnak tehát ki kell használnia ezt az alkalmat és lényegesen magasabb bérösszeget kell elérnie az értékes investícióért.

Igen kevés, szinte számba sem vehető értéket reprezentáló állampapír van letéve arra az esetre, ha esetleg megrongálódnának a drága ingóságok. Ebben a tekintetben sem lehet eléggé elővigyázatos a város vezetősége és jóval több garanciát kell követelnie az esetleges károk fedezetére.

Az előterjesztésben kéri a városi moziüzem vezetősége, hogy a főpolgármester intézkedésére irjanak ki új árlejtést a volt Select-mozi berendezésére és egyidejűleg felhatalmazást kér, hogy leszereltesse a gépeket és elraktározza a gyönyörű berendezést abban az esetben, ha a város nem kapna az értéknek és a bérbeadás következtében előrelátható üzleti veszteségnek megfelelő rekompenzációt.

Értesülésünk szerint **Orezeanu** főelnök-főpolgármester teljes egészében magáévá tette a mozi vezetőségének előterjesztésében foglaltakat,

az árlejtést megsemmisíti

és utasítja az illetékes ügyosztályt, hogy a volt Select-mozi berendezése értékesítésére új nyilvános árlejtést írjon ki.

Reméljük, hogy ezzel az intézkedéssel több jövedelem-

hez fog jutni a város s behoz valamit a moziüzemek eddigi veszteségéből. Idejében kell menteni azt, amit menteni lehet!

Például szolgálhat az ügyes bérbeadásra az Aradnál sokkal kisebb Târgul-Mureş város esete, ahol a vezetőség bérbeadta a Kulturpalotában levő moziját ötszázötezer lei évi bérösszegért ugyancsak egy alkalmi érdekeltiségnek. Az új bérlők ezenkívül tekintélyes garanciát nyújtottak az esetleges kár fedezetére, kötelezettséget vállaltak, hogy fedezik az összes kiadásokat, az adókat stb. és

átveszik a moziüzem teljes személyzetét is, amiről szintén megfeledezett Aradváros vezetősége. Ha a félmilliót meghaladó összegből kétszázézer leit számítunk a terem bérletéért, úgy

több, mint háromszázézer lei jut a mozi felszerelésének használatáért, mely összeg majdnem az ötszöröse annak, amit felkínáltak az aradi moziberendezésért.

A târgul-mureşii árlejtés irányító alapul szolgálhat Aradváros vezetőségének.

Jelentkezni lehet Iorga professzor szabadegyetemén

Evek óta értékes és eredményes működést fejt ki Vălenii de Munte községben a „Nicolae Iorga” szabadegyetem, amely nyári kurzuson díjtalanul terjeszti a kulturát és tudományt. Az idén július 15-én kezdődik a kurzus és tart augusztus 15-ig. Iorga tanár kir, tanácsos, a világhírű tudós vezetésével a legkiválóbb elemek tartanak előadásokat a nyári előadások idején. A multban is nagy sikere volt a Iorga-szabadegyetemnek, amelyet nemcsak románok látogatnak, hanem kisebbségiek is egyre nagyobb számban keresnek fel. Az egyhónapi ellátásért modern étteremben 1200 lei fizetendő, míg az elszállításért az egy hónapra mindössze 200 lei fizetendő. Nemre, fajra, nemzetiségre és vallásra való tekintet nélkül bárki hallgathatja a szabadegyetem nyári kurzusait. Beiratkozni lehet a következő címen: Universitatea Poporală „Nicolae Iorga”, Bucureşti I., Bulevardul Schitul Măgureanu No. 1 alatt.

— **Weisz Márkusné halála.** Előkelő uriaszony, Arad társadalmának egykor ünnepelt tagja költözött el az élők sorából. **Özv. Weisz Márkusné** temették el az elmúlt vasárnap ismerőseinek, tisztelőinek és rokonainak ószinte részvételével. Valamikor „**Arad lelegegánsabb asszony**” jelzővel illették a mindig választékosan és finoman öltözködő uriaszonyt, aki arany szívével, nemes lelkével mindenütt ott volt, ahová erkölcsi vagy anyagi segítségét kérték. Halálát fiai: **Weisz Károly** és **Weisz Lajos** és előkelő rokonok gyászolják.

Sajtóirányítás

Az ország újságolvasó közönsége bizonyára jóleső érzéssel veszi tudomásul azt az örvendetes változást, amely az utóbbi időben a többségi sajtóban bekövetkezett. A komoly lapokban megszűnt a gyűlölködést szító, utszéli uszító hang, amely most már európai színvonalra emelkedett. Akisebbségi sajtó tónusa eddig sem hagyott hátra kívánni valót és most a román nyelvű lapok is felemelkedtek

D. Dimăncescu

voltaképeni hivatásuk magasztalására, amelynek egyik legnemesebb célja a lelkek kibékítése és az itt élő népek és vallásfelekezetek között az összhang helyreállítása. Ebben a céljában a romániai sajtó hathatósan támogatja az ujonnan létesített sajtó- és propaganda-igazgatóság,

amelynek feladata az ugynevezett sajtóirányítás, a Nyugaton már régóta sikerrel

és eredménnyel bevált rendszer. A propaganda-igazgatóság naponta ellátja informatív jellegű és ismeretterjesztő cikkekkel úgy a többségi, mint kisebbségi lapokat. Naponta tájékoztatja az igazgatóság a lapok útján az ország közönségét az egyes minisztériumok tevékenységéről és sok olyan témát beszél meg, amivel a napilapok mindezideig a pártpolitika tultengése miatt nem foglalkozhattak.

Ennek az új sajtó-intézménynek vezetője D. Dimăncescu sajtó- és propagandaigazgató.

Az ország kiváló publicistái között első helyen említendő a propaganda-igazgató. Hivatásánál fogva alaposan ismeri az ország sajtóviszonyait és így ő a leghivatottabb egyéniség a sajtó irányítására. Kiváló tudás, gazdag felkészültség, nemes gondolkodás és humanizmus jellemzik D. Dimăncescut, akinek személye garancia arra, hogy az ország sajtójának irányítása a megértés jegyében és európai színvonalon történik. Szerencsés választás volt az illetékesek részéről éppen D. Dimăncescu személye.

Olcsó fényképezőgépet vásár!

GÁRDONYI-NÁL

Dáciával szemben. — Kodak gyártmányok óriási választékban. — Tekintse meg kirakatomat!

Könyvnap vagy — kiadók napja

(București.) Ezébben megint felkerekedtek a könyvek s a polcok homályából kísértáltak a sugárzó ucca forgatagába és kelletik magukat, kínálják magukat a közömbösök, nem értők számára. A könyvnap jelentősége már szimbólikus és lényegében azt jelenti, hogy a kultura megunta a passzív várakozást s felveszi a harcot a közöny ijesztően népes hadseregével. Természetes, hogy a román kultura minden hívője, barátja és sorkatonája lelkesedéssel sorakozik a kibontott lobogó alá. De ...

... de azért — bár a magyar könyvek sehol nem kerülnek vásárra — kulturáról lévén szó, szabadjon néhány megjegyzést fűznünk a csatához.

Látjuk, hogy a könyvnapok a romániai gyöngye közepszerűség becsületes, de nem túl jelentős termékeivel próbálnak csatát nyerni. Látjuk, hogy a romániai kiadók s könyvnapok ünnepi hangulatát arra igyekeznek felhasználni, hogy a gyengébb kelendőségű és így nagyobb arányban raktáron maradt anyagot irodalmi dítirambusok toborzójának segítségével „sózzák el“.

Nem szeretjük a tulságosan üzleties argót, még sem tudjuk másképp kifejezni azt, ami a bucareștii könyvnapokon történik: a kiadók igyekeznek megszabadulni a „bóvli-tól“. — A sajtó, — akár román, akár magyar — a kultura minden jelentős szervezete — akár többségi, akár kisebbségi — fenntartás nélkül és őszinte lelkesedéssel áll a könyvnapok intézménye mögött. Propagandájával és toborzásával valóban felkelti az intellektuális társadalmi rétegen kívül minden társadalmi réteg érdeklődését is a könyv iránt.

Eppen ezért fokozott felelősség terheli a kiadókat.

Lehetetlenség, hogy a könyvnap lassan-lassan a kiadók napja legyen s ahelyett, hogy az igazán jó, igazán értékes kulturát terjesztő román művek vonulnának ki a vásárra, egyszerű raktári árusítás folyjon színésznők, írók és társadalmi előkelőségek segítségével.

De gáncs nélkül és akadékoskodás nélkül legyen szabad azt is megmodanunk, hogy megkülönböztetett jelentőséget látnánk a könyvnapokban, ha a magyar irodalom élő és halott reprezentánsainak nagyobb, szebb és értékesebb műveit is felvonultatnák mérsékelt áron erre a küzdelemre. Szeretnők, ha a magyar klasszikus és modern irodalom minden számottevő kötete kivonulna megfelelő, jó fordításban a román közönség elé és talán ... talán ez is közelebb hozná a lelkeket ...

B É L Y E G Z Ó K E T
olcsón, jól és
azonnal készít **Stampa** bélyeggyár, Arad,
Str. Eminescu No. 12.

Görgy és Klapka a 48-as zsidó honvédekről

Egy érdekes tanulmány került a napokban nyilvánosság elé ellentétben az eddigi kissé zavaros zsidó-statisztikákkal és féltudományos védőiratokkal. A budapesti Nemzeti Múzeum adatainak rigorózus felhasználásával rövid összefoglalást ad arról, hogyan viselkedtek a zsidók az 1848-as szabadság harcban.

Ebből az érdekes munkából itt a következő történelmi két levél:

— Az 1890-es években egy aradi származású **Szedlák** nevű 48a-s tűzérhadnagy röpiratot adott ki, amelyben első-sorban Kossuth Lajost támadta, de még inkább a zsidókat. Szerinte a zsidók csak kémeknek jelentkeztek, mert ezt jól fizették, de elbujtak, mikor a honvédszászlóaljokat összeállították. „A **vitézség** esetleg **martirhalállal járhat** — írta Szedlák — **ilyen pedig hogy telnék a zsidóktól?**“

A röpirat megjelenése után a budapesti főrabbi, **Kohn** Sámuel, egyenesen **Görgy** Artur fővezérhez, majd **Klapka** György tábornokhoz fordult és tőlük kért nyilatkozatot: **hogyan viselkedtek a zsidók a honvéseremben?**

Szedlák röpiratát megalázásnak szánta, de a zsidók számára a legnagyobb elégtételt szerezte.

GÖRGEY ARTUR

igy válaszolt:

„Kivánságának eleget teendő, előre bocsátom, hogy én voltaképpen csak azon zsidó vallásu honvédek magatartásáról tanuskodni vagyok hivatva, akik én alattam szolgáltak. Ezek fegyelmezetségben, személyes bátorság¹és szívós kitartásban — tehát minden katonai erényben — derekasan versenyeztek többi bajtársaikkal és miután az osztrák és orosz főhadakkal a honvédsereg épen azon rész — a gyászos végü temesvári csatát kivéve — mindig és nem minden jó siker nélkül állott szemben, amelyet én vezéltem, bátran konstatálhatni, hogy a többi, önállóan működött magyar vezérek tapasztalatai se lehettek az enyémnél kedvetlenebbek.“

KLAPKA GYÖRGY

válasza a többi között ezt tartalmazta:

„A mi 1848/49-i függetlenségi harcunkban résztvettek a mi izraelita polgáraink is a legodaadóbb módon. Nemcsak a nagy anyagi áldozatokból vették ki részüket, amit az ügynek áldoztak, hanem azokkal az áldozatokkal is, amelyekkel a harcban résztvettek.

Mindjárt az első tiz zászlóalj alakításánál számos zsidó ifju lépett be.

Bátran és kitüntetésreméltóan harcoltak mindjárt a hadjárat kezdetén és később is, egészen a háború szerencsétlen kimeneteléig, a világosi katasztrófaig. Sokan közülük estek a csatákon, nagyszámban leptek elő tisztekké; sokan ezek közül ma is élnek. A zsidó tisztek közül többen kaptak a harctéren tanúsított bátorságuk miatt katonai érdemrendet, így Arányi Mór kapitány, aki Czibakházánál parancsnokát, gróf Leiningen tábornokot egy bátor támadással kimentette a fogságból."

GÖRGEY ARTUR

másik nyilatkozata:

Ugyancsak Görgey Arturhoz fordult Bernstein Béla is, amikor „Az 1848/49-i szabadságharc és a zsidók” című munkájához az adatokat gyűjtötte.

Görgey Artur levélben válaszolt és ez a levél ma a Zsidó Muzeumban van kiállítva. Ebben a többi közt volt zsidó katonáiról így szólt:

„Nem emlékszem, hogy védelmi harcunk egész tartama alatt valaha akár hivatalos jelentést, akár prioritást vettem volna olyat, mely szerint bármely fegyvernemű csapathoz tartozott zsidó honvéd-közlegények, al- vagy főtisztek, kisebb mértékben feleltek volna meg honvéd kötelességüknek, mint akármelyik más vallásu bajtársaik.

Igaz, hogy 1848-ban kilenc pont felől egyszerre támadtatóván meg, legkisebb gondunk is nagyobb volt annál, hogy azt fürkésszük, közülünk vajjon ki-kik melyiknek: a római pápának, Calvinak, Luthernek vagy Mózesnek tanai szerint imádja-e a közös egy magyar Istent, akinek nevében, akiben bizva, fegyvert ragadtunk mindnyájan.”

— Ötven éve az orvosi pályán. A főorvos urat, polgári nevén dr. Löwinger Miksát szeretettel ünnepelték június 30-án este a Daciában. Ünnepelték a közelálló barátok, a kartársak és a tisztelők. Ünnepelték abból az alkalomból, hogy ötven éven át gyógyított és mentett meg embereket az életnek. A főorvos urat nem kell bemutatni a közönségnek. Ismeri őt az egész város, tiszteli fiatal és öreg, szegény és gazdag: ennek a városnak egész társadalma. Olyan megbecsülésnek örvend a főorvos Aradon, amilyennel csak a kiválasztottak dicsekedhetnek. Megnyilatkozott ez a jubiláris banketten.

Dürkop, BSV, Derby és Elit kerékpárok kaphatók, kedvező fizetési feltételek mellett

K O C H I

Strada Eminescu 2. szám alatt.

A Pesti Napló tragikomédiája

Deák Ferenc híres, sőt történelmi nevezetességű „Husvétii cikke” óta sok víz lefolyt már a Dunán, sok cikk szikrázott fel a Pesti Napló hasábjairól a huszonnégy órás érdeklődés horizontjába, de egyetlen egy cikk sem akadt, amely olyan tragikus következménnyel járt volna, mint a legutolsó vezércikk... A Pesti Napló utójára megjelent számának vezércikke még a szakmabeliek érdeklődését sem keltette fel, nyilván a nagyközönség körében sem okozott különösebb háborgást, s mégis

a belügyminiszter intézkedésére a lapot harminc napra betiltották.

Ez a harminc napos betiltás tragédia a Pesti Napló számára. Egy kicsit az egész magyar sajtó számára is meghökkenítő jelenség, mert hiszen az előkelő multu és választékos stilusu Pesti Napló változatos politikai pályafutása alatt eddig még sohasem vétett olyan súlyos hibát, amely ilyen drámai intézkedést indokolt volna. Ha most

mégis elkövette a hibát, akkor ez figyelmeztető jelenség az egész magyar sajtó számára. Arra figyelmeztet, hogy gondosan meg kell válogatni a jelzőket, mérlegelni kell a mondatok jelentőségét és a témaválasztásnál is óvatos gondosságot kell tanusítani.

Mindezt nem tette volna a Pesti Napló? Az a Pesti Napló, amely a hüvös objektivitás álöltözékében olyan oportunistusan beszélt mindig a tények mellé, mint talán egyetlen más politikai napilap sem? Éppen a Pesti Napló vesztette volna el mértékét és ítélőképességét ezekben a kiélezett napokban?

Nem! A Pesti Napló tragédiája ott válik tragikomédiává, hogy

harminc napos betiltását éppen oportunitásának gyors megalkuvóképességének, szinte szolgálai engedelmességének „köszönheti”.

Mi történt a Pesti Naplónál? Az, ami nagyon sok vállalatnál, főképp izraelita érdekeltségű intézeteknél ujabban gyakori jelenség. Mózeshitű honfitársaink egy része ugyanis türelmetlenül rohan előre azon az uton, amelynek befutására a magyar királyi kormány hosszú esztendőket jelölt ki számukra. Vagyis ezek az intézmények és intézetek a 80:20 százalékos arány elérését rekord idő alatt kívánják prezentálni az illetékesek felé.

Sietett a Pesti Napló is. Sietett? Rohant!

Lámpással kereste az átszerződtehető árja munkatársakat.

Többek között szerződte a derék és tehetséges Németh Károlyt is, a kiváló riportert — vezércikkírónak. Németh Károly az ujságíró katonás fegyelmével végezte munkáját, mert vezércikk írásával bízták meg, vezércikket írt.

Ő írta azt a bizonyos vezércikket is, ami miatt a Pesti Naplót betiltották.

Hát bizony ez tragikomédia. A derék Németh Károly nem hibás a dologban. Egyrészt azért, mert a lapnak felelős, sőt főszerkesztője is van, akik minden cikket kötelességszerűen felülbírálnak. Másrészt azért sem, mert Németh Károly olyan lapoktól jött, ahol a karakán szókimondás frazeológiáját sajátította el és nem nagyon értett az Est-lapok óvatosan duhaj, „nesze semmi, fogd meg jól” bátorságához. Ő bizony kimondja azt, amit akar mondani, vagy amiről feltételezi, hogy a szerkesztők ki akarnak mondani.

Hát ebből lett a baj.

Olyan szavakat talált papírra vetni a mi derék kollégánk, amilyen szavakat a Rákóczi-uti redakció környékén kiejteni sem mernek a publicisták.

Olyan szavakat írt le, aminők a Napló régi publicistáinak frazeológiájában elő sem fordulhatnak, s ha mégis le kellene írni, megreszketnének és kihullna a toll a kezükből. A Pesti Napló régi publicistái be voltak állítva arra, hogy bizonyos veszélyes kifejezések leírását dacos okossággal megtagadja a pennájuk.

Szomoru, de mi csak nevetni tudunk ezen a histórián. Mint ahogy velünk együtt az egész ujságíró-társadalom kuncogott a történeten. Nem utolsó sorban azért, mert az isteni eredetű véletlen ezuttal éppen az opportunitást találta fejbekólintani.

Alaposan — de nem érdemtelenül.

— Az aradi Izraelita Szentegylet egyik vezető egyénisége a manapság szokásos mellédöngető frázisok helyett, nemes egyszerűséggel és szívből fakadó szavakkal így jellemezte a zsidóság legfontosabb szociális intézményének működését és teendőit: Mennél ridegebb az élet künn, annál melegebben dobban a szív e falakon belül. Minél nagyobbak az igények Szentegyletünkkel szemben, annál nagyobb missziót teljesít Szentegyletünk e súlyosan nehéz időkben. És Szentegyletünk e nehéz időkben alázatos szívvvel teljesíti a fenséges isteni parancsot, a szeretetet. Gyakoroljuk a jót szívvvel és lélekkel, mert tudjuk, hogy minden cselekedet annyit ér, amennyi szeretettel hajtják végre. Ezen elvek irányították a múltban és fogják irányítani a jövőben is munkánkat.

Kánikulás cémbiectesztek

NYARI KACSAVADASZATON ELEJTETTEK EGY ISMERT ARADI NAGYKERESKEDŐT

Lapunk legutóbbi számában ismételten irtunk arról, hogy szinte kivédhetetlen veszedelmet jelent a tisztességes és becsületes kereskedőkre nézve a konkurrenciának eszközeit nem válogató, szemtelen versenye, amely a legtöbb esetben attól sem riad vissza, hogy szerencsésebb

üzleti versenytársának egyéni becsületébe gázoljon és családi boldogságát is feldulja.

Az ilyen üzleti aljasságnak igen jellemző esetét mondjuk el a következőkben: A napokban több oldalról hallottuk, hogy

egy ismert aradi kereskedőt kokain-csempészésen kaptak rajta és hogy ezért milliós bírságot vetettek ki rája.

Az ilyen esetekben az óramű pontosságával megjelenő rágalom még hozzátette, hogy

a most rajtavesztett aradi kereskedő évek óta foglalkozik kokain-csempészéssel, ezzel szerezte tekintélyes vagyonát, hiszen kilószámra csempészte az országba a kábítószert

és egy kilogrammon nem kevesebb, mint 200.000 lejt is megkeresett. Ez a horribilis kereset tette lehetővé, hogy rövid idő alatt hatalmas vagyont harácsolt össze. Így a rágalom, a gonosz káröröm.

Ha nekünk nem az lenne a jelszavunk, hogy mindig az igazat és csakis az igazat írjuk meg, akkor minden további nélkül leadtuk volna ezt a csempésztést úgy, ahogyan a rágalom kiszínezte, felfújtá és ezzel megszereztük volna magunknak azt a kétes értékű érdemet, hogy

az első nyári szenzációval szolgáljunk olvasóinknak.

Mi azonban nem pályázunk ilyen babérokra, utánajártunk a dolognak és megtudtuk, hogy nagyon sok nem fedi a valóságot a rosszindulatu rágalomból. Mindenekelőtt szakemberek kijelentései alapján meg kell állapítani, hogy országunkban igen kevés a kokainfogyasztás. Amire nálunk szükség van, az törvényes uton jöhet be az országba Németországból, ahol három vegyi gyár állítja elő ezt a kábítószert. A detail-kereskedelemben 72.000 leibe kerül egy kiló kokain. Hogy lehet akkor kilónként kétszázezer lejt keresni? De

nincs olyan gyógyszerész Romániában, aki egyszerre egy kilót rendelne.

A maximális rendelés 20—30 gramm, ami hosszú időre elegendő.

Nálunk azonban a zugkereskedelemben sem érdemes foglalkozni a nemzetközi indexen levő kokainnal, mert az

a néhány beteg ember, aki nem tud szabadulni e kábítószer káros hatása alól,

baráti uton és minden elővigyázat ellenére is meg tudja szerezni magának azt a mennyiséget, amely elégséges ahhoz, hogy bódulatba ejtse.

Nincs szükség csempészuton, zugkereskedelemben forgalomba került kokainra, amikor rendes orvosi receptre is megszerzhető bármely gyógyszerárban.

Nem valószínű tehát, hogy a most leleplezett esetben állandóan több kilós kokain-csempészésről lenne szó, mert hiszen

több kilót talán egy év alatt sem lehetne elhelyezni egész Romániában.

Aztán nagy akadályokba ütközik a csempészuton behozott kábítószer értékesítése is, mert

nem valószínű, hogy akadna gyógyszerész, aki megreszkirozná, hogy néhány gramm kokaint vásároljon olyan csempésztől, aki állandóan ki van téve annak, hogy lekapják és aki a maga bőre megmentése érdekében igen könnyen kiadja azokat a helyeket, ahová továbbadta csempésztett áruját.

Nincs Romániában gyógyszerész, aki a diplomáját és vagyonát kockára tenné csak azért, hogy néhány gramm kokainon pár száz lejt keressen. A zugkereskedelem pedig üldözött, minden oldalról megfigyelt és jólismert alakokból áll, akik legfeljebb néhány ezer lejt mernek megreszkíteni ilyen veszedelmes és kétes üzletekre.

Mindezt az igazság kedvéért irtuk meg és

nem kutatjuk, mi igaz és mi nem igaz a csempészetből.

Mi az egész pletykát a rosszindulatu konkurencia nyári kacsavadászatának tartjuk.

FOTOAMATORŰK!

FOTÓCIKKET, GÉPET csak

T. VÉSZI

fotószaküzletben lehet előnyösen vásárolni. — Művészi nagytítások. — Tank laboratórium. — Str. Alexandri 1.

Irógépek eladása, számológépek, töltőtollak javítása. Az ország legrégebb, legjelentősebb szaküzlete

M. SZEGFÜ

ARAD, Strada Bratianu No. 7. — Telefon 111.

— Senmi kifogásunk sincs az ellen, ha laptársaink átvesszik eredeti cikkeinket, de csakis lapunk vagy cikkíróink megnevezésével.

Légy a magad cendőce

(Timisoara.) Egyes bünesetek a rossz gazdasági helyzet hatása alatt nagyon elszaporodtak. Ezzel kapcsolatban megkérdeztünk egy magasrangu rendőrtisztviselőt, milyen intézkedéseket tehetünk a betörők, tolvajok, csalók, szélhámosok ellen.

— Csak egy dologra szeretném a közönség figyelmét felhívni:

Mindenki egyben a saját maga rendőre is

— felelte informátorunk. A közönség nem is tudja, milyen könnyen védekezhet bizonyos mértékig a betörők, tolvajok, szélhámosok ellen. Mindjárt példákkal illusztrálom ezt az igazságot.

BETÖRŐCSABITÓ LAKATOK

A detektív megkérdezi a betörőt:

— Aztán mondd meg, miért épen ezt a helyet választottad ki munkára?

— Tetszik tudni — feleli a betörő — láttam a fene nagy lakatot az ajtón, gondoltam, elutaztak a nagyságos urék, lehet nyugodtan dolgozni.“

Mi ebből a tanulság? Ha valaki huzamosabb időre elhagyja lakását, ne tegyen az ajtóra nagy lakatot, mert ezzel egyenesen felhívja a betörők figyelmét. Ugyanigy fölösleges ilyen cédulákat tenni az ajtóra: „A leveket tessék a házfelügyelőnek átadni“. Hány betörés történt már amiatt is, mert a kereskedő kis táblát tett ki üzlete ajtajára: „Tessék várni, mindjárt jövök“. A betörő tudomásul veszi a kereskedő távollétét, gyorsan előkerül az álkulcs és amire a kereskedő „mindjárt jön“, gazdagabb lesz egy szomorú tapasztalattal.

UT AZ ELŐSZOBÁBÓL AZ ÓCSKAPIACRA

Nap-nap után garázdálkodnak a besurranó tolvajok is. A házkutatási alkalmazottakat ki kell oktatni, hogy ne hagyják pillanatra sem bezáratlanul az ajtót. Ha pedig ismeretlen ember becsenget azzal, hogy „a nagyságos urat keresem“, vagy ne engedje be az előszobába, vagy ha beengedi, ne hagyja egyedül, mert elég egy óvatlan pillanat és a kabátok elindulnak ócskapiaci karrierjük felé. A besurranó tolvajok gyakori trükkje az is, hogy szerelőnek adják ki magukat, tehát igazolványt kell kérni tőlük.

REUSZ
műjéggvár megbizható!
TELEFON 11—41.

A TULJÓ ÜZLET ROSSZ ÜZLET!

Már említettem, hogy nagyon elszaporodtak a csalók. Sok ember szeret olcsón vásárolni. Ilyenkor vagy betsapják, vagy lopott holmit adnak el neki és könnyen keveredhet orgazdaság gyanújába.

MESE A KERÉKPÁROKRÓL

A kerékpártolvajlások megakadályozására ajánlhatom a bécsi biciklisek hatásos fegyverét: **szépen kihúzzák a kormányt a kerékpár vázából és úgy mennek a dolguk után.** A kormányozhatatlan kerékpár ott vesztegethet egész nap az üzlet előtt a gyalogjáró mellett, senki se viszi el.

A ZSEBTOLVAJOK ELLEN

Még a zsebtolvajlás elleni védekezés módjáról beszélhetünk talán. Ott kezdem, nem szabad elárulni a zsebtolvajoknak: **vigyázz, nálam sok pénz van.** Tehát senki se kapkodjon idegesen a zsebéhez, táskájához, retiküljéhez az uccán és a vasuton. A zsebtolvajok legkönnyebben a nadrág hátsó zsebéből emelik ki a pénztárcát, tehát legjobb azt a kabát belső zsebébe tenni.

Ezek azok az apróságok, amelyeket célszerűnek tartok a közönség figyelmébe ajánlani — fejezte be életrevaló husvétii intelmeit rendőrtiszt informátorunk.

— **Egy kis kortörténelmi dokumentum.** Marosi Rudolf, az Aradi Közlöny volt munkatársa, hónapok óta, különböző bonyodalmak után a budapesti toloncházban ül, a budapesti Idegenellenőrző Hivatal feljelentése alapján, mert a jelentkezést a hivatalnál elmulasztotta. Marosi annakidején a bucureştii magyar követségtől kapott utlevelet, mert nem volt román állampolgár, — jöllehet talán még az úkapja is Aradon született. Évekig lógott a levegőben és évenként egynéhányszor labdázta vele innen oda és vissza, — amig végül is visszavonhatatlanul kiutasították Románia területéről. Miután Magyarországon elmulasztotta a kötelező jelentkezést, a hatóságok utlevelét elkobozták és újra áttették a román határon. Idegenellenőrző közegeink azonban szintén nem óhajtották adoptálni Marosit és azon az alapon, hogy magyar utlevelet kapott, tehát magyar, visszafutballozták a magyar határon. Itt azután a hatóságok a toloncházba helyezték. Hónapok óta huzódik ez a furcsa eset. Marosi a budapesti toloncházban ül, felesége nagybetegen fekszik egy aradi kórházban, két kis gyermekét pedig idegenek gondozzák ...

Legelegánsabb öltönyök jutányos áron

Székely László

uriszabónál, Str. Eminescu 28.

Inke Rezső,

MINT ATTRAKCIÓ, — ESTÉNKÉNT MÁRTIRT JATSIK A
BUDAPESTI FÉNYES-CIRKUSZBAN

Régi ismerősről olvasunk budapesti lapokban: **Inke Rezső** volt aradi szinigazgatóról. Esténként fellép a Fényes-cirkuszban.

Örvendenénk, hogy a volt aradi színész végre elhelyezkedést talált a magyar fővárosban, erre azonban nincs okunk, mert

Inke Rezső szemenszedett valótlanságok kikürtölésével igyekszik érvényesülni a budapesti tülekedésben.

A felléptét beharangozó kommunikében a romániai magyar színeszet mártirjaként szerepel. Elmondja magáról **Inke Rezső**, hogy „17 évig” volt az Arad-timisoarai magyar szintársulat igazgatója és mint ilyen teljesen tönkrement és államellenes magatartása miatt kénytelen volt elmenekülni Aradról.

Inke Rezső mártirnak játsza meg magát.

Nézzük csak, miként is fest a valóságban ez a mártírium?

Mindenekelőtt a 17 esztendeig tartó szinigazgatói működést kell megcáfolni. **Inke Rezső** 1921-ben jött Aradra az akkori Róna-féle szintársulathoz, amelynek mindössze két évig volt tagja. Azután

14 évig korcsmáros, majd biztosítási ügynök volt városunkban és végül az utolsó évben társigazgatója volt az Arad-timisoarai magyar szintársulatnak.

Inke Rezső a román hatóságok támogatásával kapta meg az aradi és timisoarai színházakat, még pedig nem is a saját, hanem egy színész-kollegája nevére, akit lelkiismeretlenül koldusbotra juttatott. **Inke Rezső** oly kedvező körülmények között kezdte meg dicstelenül végződött egy éves szinigazgatói működését, hogy sem azelőtt, sem azután romániai magyar szingazgatót nem legyintett meg ugy a szerencse.

A román hatóságok példátlan jóindulattal mindenek előtt elnézték azt, hogy a törvényes formák szerint voltaképen nem is ő a szinigazgató, hanem a bejelentett kollegája, akinek a nevére szólt egyébként a minisztérium játszási engedélye.

Inke Rezső a román hatóságoktól minden elképzelhető kedvezményt megkapott, erkölcsi és anyagi támogatásban is részesült. Ő maga dicsekedett el több alkalommal a színház előcsarnokában többek jelenlétében, hogy sem a Magyar Párt uraitól, sem odaátrol semmi szubven-

A S i m a y - t ü r d ő

nyitva nők és férfiaknak együtt mindennap reggeltől estig. — Szezonbérlet. — Uszástanítás.

cót nem kap, őt csak a román hatóságok támogatják. Akkor szótlanul nyeltünk egyet. Annyi tény, hogy Inkét való-
sággal elhalmozták az itteni hatóságok minden jóval, amire
egy magyar színigazgatónak szüksége lehet.

Itt nálunk mindenki tudja, hogy
**Inke Rezsőnek nem, mint színigazgatónak kellett szök-
nie Aradról, hanem, mint magánembernek kellett távoznia**
olyan okok miatt, amelyeket bölcsen elhallgat, mert
ugyancsak furcsa megvilágításba helyeznék Inke Rezső
mártir-szerepét, amelyben most tetszeleg.

Inke Rezsőről meg lehetne mintázni a hálátlanság szobrát.
Inke Rezső ugyanis, mint magánember, éppen azokról tett
sértő és hálátlanságot eláruló nyilatkozatokat, akik legjob-
ban támogatták.

**Ezekért a kijelentésekért helyt kellett volna állnia, ezt
azonban nem merte megtenni és ezért kénytelen volt
önként elhagyni Románia területét, ahonnan senki el
nem űzte, ahol senki sem jelentette fel „államellenes“
kijelentések miatt.**

Most nézzük, miként ment tönkre Inke Rezső színigaz-
gató. Amikor kijátszott kollegája nevére megkapta az aradi
színházat, százezer leies jótékonyági kölcsönt kapott egy
zsidó kereskedőtől. Ezzel vágott neki a szezonnak.

**A román impérium óta Inke Rezső volt az egyetlen ma-
gyar színigazgató, aki ezzel a zsidó szagu százezer leiel
egyetlen év alatt tekintélyes vagyont szerzett magának a
román hatóságok jóvoltából. Inke Rezső volt az a romá-
niai magyar színigazgató, aki úgy ki tudta használni a
színészeket, ahogy egyetlen elődje sem.**

Valóságos éhbérért dolgoztatta a technikai személyzetet és
a művészi együttest. Mindezekről hallgattunk, mert örvend-
tünk, hogy végre akadt magyar színész, aki anyagi sikerrel
uzta meg a színigazgatást.

**Erkölcsei sikert azonban annál kevesebbet könyvelhetett
el, mert a színpadon és a színigazgatói irodában durva
korcsmai hangon tárgyalt mindenkivel.**

Nem szívesen mondtunk el a fentieket, de tartoztunk
ezzel az igazságnak. Kénytelenek voltunk a romániai ma-
gyar színészet nevében visszautasítani azt az alaptalan rá-
galmat, mintha az itteni hatóságok menekülni kényszeríté-
nének magyar színészt.

**A mi színészetünknek az a legnagyobb baja, hogy a kö-
zönség nem támogatja kellő mértékben a színházat és
nem mindenben a román hatóságok az okai annak, hogy
a romániai magyar színészet lejtőre jutott.**

Meg kellett írunk az igazat az Inke-ügyben, mert nem tür-
hetjük, hogy ilyen felelőtlen mártiroskodással megtévesz-
sék a jóhiszemű magyar közvéleményt és a romániai ható-
ságokból ellenszenvet váltson ki az amugy is haldokló ma-
gyar színészettel szemben.

Közveszélyesek a gatárdalkodá sintérlegények

A város polgármestere, **Orezeanu** törvényszéki főelnök rövid működése alatt bizonytságot tett arról, hogy súlyt helyez a város esztétikai fejlődésére.

Tagadhatatlan, hogy éles szeme olyan szépséghibákat fedezett fel a város arculatán, amelyeket mindezeideig senki más észre nem vett és amelyeket gyors és radikális intézkedéssel eltüntetett. Csak a bérkocsi-stand elhelyezését említjük meg. A polgármester főtörekvése a város külsejének szemet gyönyörködtető megváltoztatása, hogy az idegenek jól és kellemesen érezzék itt magukat és elvigyék a város jó hírnevét messzi földre.

Aradról régen elkerült aradi emberek a vizontlátás örömeiben alig ismernek rá ebben a városban arra a régi Aradra, amelyet 15—20 évvel ezelőtt itthagytak.

Mi, akik a szemünk előtt láttuk lefolyni a város külső változását, ezt szinte természetesnek tartjuk, hiszen eddig minden polgármester igyekezett szebbé tenni a várost. **Orezeanu** Romulus primár szerencsés kézzel, helyes érzékkel és esztétikai adottsággal folytatja elődjei városszépészeti munkáját, amelybe belevonja a város polgárságát is.

Ezuttal felhívjuk a polgármester figyelmét egy olyan szembeszökő szépséghibára, amely évtizedek óta éktelenkedik a városon. Az a szépséghiba:

a kóbor kutyák összefogdosása.

Nem hisszük, hogy nyugati államokban még mindig oly barbár és undorító módszerrel fogdosnák össze a kóbor ebeket, mint nálunk.

Hajmeresztő kegyetlenséggel és émelyítő barbárizmussal száguldanak a cigány sintérlegények a város legforgalmasabb uccáin egy-egy eltévedt luxuskutya után és ha elfogják, úgy megkinozzák a szerencsétlen állatot, hogy az embernek önkéntelenül is ökölbe szorul a keze.

Egy ilyen hajtóvadászat felkavarja egy-egy városrész nyugalmát és bizony csak az a körülmény menti meg a luxuskutyákat hajszóla sintérlegényeket a felháborodott emberek bosszuságától, hogy rendőri felügyelet alatt végzik kegyetlen és semmivel sem indokolt feladatukat. Hangsúlyozzuk, hogy a hajtóvadászat legerősorban a luxuskutyák ellen irányul,

aminek az okát felesleges fejtegetnünk. Ellenben a tulajdonképeni célt: a kóborkutyák összefogását és ártalmatlanná tételét nem teljesítik.

A kóborkutyák éjszaka csatangolnak a parkokban és a város belső részein és veszélyeztetik az emberek épségét.

Nappal pedig elrejtőznek, hogy nyomukra sem lehet akadni.

A polgármester az állatkedvelők óhajtását teljesítené, ha megszüntetné az eddigi barbár módszert és másként oldaná meg ezt a kérdést, amely igen sok aradi polgárt érdekel. A luxus-kutyákat pedig hagyják békén a durva sintér-legények, mert azoktól nem kell tartani, hiszen azok gondos ápolásban részesülnek és kellő felügyelet alatt állanak.

— **VÁROSUNK POLGÁRAINAK A VÁROSI ADÓHIVATAL ELLEN NEM IGEN VAN OKUK PANASZRA.** Az elmúlt évben például a városi adóhivatal, alig számbavehető, mindössze egynehány árverést tartott és ennek ellenére évi működése mégis kitűnő volt. Ez annak a szellemnek az eredménye, amelyet a pénzügyi osztály vezetője honosított meg a hivatalban, ahol a legjobb tisztviselői kar, a legnagyobb előzékenységgel és udvariassággal szolgálja ki az adófizetőket. Mégis figyelmébe ajánljuk a város vezetőségének azt az új rendszert, amelyet a cluji városi adóhivatal főnöke vezetett be az adóbehajtások terén, amely legteljesebb mértékben megnyerte feletteseinek, mint az adófizető polgárságnak tetszését. Arról van szó, — ezt különös figyelmébe ajánljuk más városok vezetőségének is, — hogy az adóhivatal a közigazgatási törvény alapján julius elsejétől kezdve adóhivatali pénzbeszedőket küld ki az adófizetők lakására és hogy az adófizetést megkönnyítse, a havi adót tizenkét egyenlő összegre felosztva, havonként szedi be. **Avárosi adóhivatal közegei az adóhivatal által kiállított nyugtákkal jelentkeznek havonként a feleknél és a nyugta bemutatásával egyidejűleg szedik be az adókat.** Egy-egy nyugtával többiben is felkeresik az adófizetőket s csak abban az esetben vezetnek foglalást, ha azok határozottan kijelentik, hogy nem tudnak, vagy nem akarnak fizetni. **A foglalást ebben az esetben is csak az esedékes egy havi összeg erejéig hajtják végre, úgy hogy az árverés kitűzése esetében is csak az esedékes egy havi adót kell megfizetni.** Minthogy a pénzügyi évből már három hónap letelt és csak a negyedik hó elején kezdődik az új rendszer, a cluji városi adóhivatal gondoskodott arról is, hogy ennek a negyedévi összegnek kifizetése, illetve behajtása minél könnyebb legyen. **A hátraleékos negyedévi adót tizenkét egyenlő részletre felosztva, az ezután esedékes adókkal hajtják be.** A polgárság hálás köszönettel venné, ha városunk vezetősége is tanulmányozás tárgyává tenné a cluji példát, mely az ottani adófizetők körében általános megelégedést keltett.

Weisz Istvánné

angol-francia női szabósága megnyílt: Str. Eminescu 15.

Főpolgármesteri szó

TISZTVISELŐKHÖZ A KÖZÖNSÉGRŐL, RENDRŐL,
MUNKARŐL ÉS FEGYELEMRŐL.

A közeli multban **Orezeanu** törvényszéki főelnök-primár barátságos megbeszélésre hívta össze a város tisztviselőit, hogy kifejtsék előtűk, miként kívánja a munka elvégzését. A primár hangsúlyozottan kijelentette, hogy minden tisztviselőnek szem előtt kell tartania azt, hogy a tisztviselők vannak a közönségért, nem pedig megfordítva.

Csak akkor lehet zavartalan menetű közigazgatásról beszélni, ha minden egyes tisztviselő hivatása magaslatán áll.

Atyai jóindulattal beszélt a primár a város tisztviselői karához, de kilátásba helyezte az atyai szigort is, ha erre ok adódik. Pedáns és lelkiismeretes munkát követelt, továbbá fegyelmezettséget és

a közönség irányában a legmesszebbmenő udvariasságot, türelmet és megértést.

Azok ellen, akik e követelmények ellen cselekednek, a legnagyobb szigort fogja alkalmazni.

Ez a polgármesteri figyelmeztetés nem ok nélkül hangzott el, mert sokszor akad panasz a városházán dolgozó, illetve nem dolgozó protekcióval és világnézeti alapon újabb kinevezett kisebb tisztviselő és szolgazemélyzet ellen.

A város főtisztviselői, továbbá azok a kisebb hivatalnokok, akik már régebben állnak a város szolgálatában, mindig megállták helyüket.

A polgármesteri figyelmeztetés nem is ezeknek címére szólt. Sajnos azonban az újabb tisztviselők és városi altisztek között akadnak olyanok, akik türelmetlenek és módortalanok a közönséggel szemben. Ezek szívleljék meg **Orezeanu** primár szavait és vegyenek példát régi kollegáiktól, akiket a közönség becsül és tisztel. Szívleljék meg alaposan a kapott figyelmeztetést, mert ellenkező esetben meg fogják érezni a primár szigorát.

Csak az árák olcsók, minőségeink változatlanul jók!

GOLDSTEIN LAJOS

divatárúháza, Arad, Str. Bratianu 2.

Mélyen leszállított árákon nagy választékot nyújtunk kosztüm és kabátújdonságokban; bársonyok, selymek és mosóanyagokban. A hölgy- és férfiközönség kedvelt bevásárlási helye.

EÖTVÖS: Némelyik asszonynak a szerelem az, ami a kagylónak a gyöngye: Egyetlen kincse, de egyszersmind gyógyíthatatlan betegségre is.

A bakkasztalnál nyerte milliós találmányát az átlátszó cigaretta feltalálója

(Cluj.) Megirták a lapok, hogy **Tamás István**, ismert, tehetséges író új cigaretta-tipust talált fel, amit egyik legnagyobb amerikai cigarettagyár meg is vásárolt, mégpedig rendkívül jelentős összegért. Azt is megirták a lapok, hogy **Tamás István** maga nem is dohányzik és a nagyjelentőségű és főként nagy vagyont jelentő találmányra véletlenül bukkant rá.

Mi itt elmondjuk a felfedezés pontos történetét minden szépítés és romantikus hozzáadás nélkül.

Tamás István, a fiatal író milliós találmányát bakk-szobában nyerte.

Különösnek hangzik, pedig így van. A bakk-szobában lázas izgalommal folyt a játék. A bank nyert. Egyik leosztás után a másikat. A játékosok a száz fokig hevített izgalom atmoszférájában figyelték a kártyalapok utját a „koporsóból” a zöld posztóra.

Egyetlen játékos ült szenvedély nélkül, hűvös nyugalommal a zöld asztal mellett. **Tamás István**. A fiatal író csak elvétele veszt részt ebben a szerencsejátékban, akkor is inkább a felesége kedvéért, akit néha napján szórakoztat a néhány pengőt kockáztató, izgalmas hazárdjáték. Ezuttal **Tamás István** nem a lapok járását figyelte. Szórakozottan forgatta asztali szomszédjának cigarettacsomagját, amely cellofánba volt burkolva. Forgatta, forgatta, a cigarettacsomagot, aztán érdeklődve fordult szomszédjához:

— Mondja, kérem,

miért nem cellofánba töltik a cigarettát?

Mennyivel szebb lenne...

A szomszéd ingerülten legyintett:

— Ugyan kérem! Egyik tétemet a másik után sepri be a bank és önnek ezen jár az esze?

Az író mosolygott. De hirtelen jött ötlet nem hagyta nyugodni. Hamarosan abba is hagyta a játékot és felkereste egyik barátját, **dr. Györki József** vegyész-mérnököt. A vegyész felvilágosította arról, hogy a cellofán nem alkalmas a cigarettapapír pótlására. **Tamás István** mégsem hagyta annyiban a dolgot. Hosszu töprengés után rájött arra, hogy a dohánylevél fel nem használt erezetéből olyan anyagot lehetne gyártani, amely

tökéletesen pótolja a papírt.

anélkül, hogy a papír káros anyagait tartalmazná. Amellett a cigarettát tetszetősebbé tenné. Ezt az ötletét már több megértéssel fogadta a vegyész-mérnök és hosszú kísérletezés után sikerült is a kívánt anyagot kigyártani. Így jutottak el a sza-

badalomig, amelyet, mint ismeretes, az amerikai cigarettagyár állítólag

egymillió dollárért

vásárolt meg Amerika számára.

Ez az igaz története **Tamás István** találmányának. Igy történt, hogy az író, aki ritkán és nagyon kis tétekben játszott, végeredményben mégis a kártyaasztal mellett nyerte a millió dollárt.

És megint a moly . . .

Azért **megint**, mert egyszer már irtam róla az Ország-Világ lap hasábjain.

Azonban az a cikk egyrészt meglehetősen rossz volt, tehát nem számít, másrészt pedig abban kizárólag a moly lényéről volt szó, mint a modern társadalom esküdt ellenségéről, azonban egy árva szó sem hangzott el benne azokról a módszerekről, amelyek útján a háztartások női fejei a moly ellen küzdenek és bizva biznak.

Már pedig az rendkívül fontos, mert nem elég ismertetni a bajt, hanem lehetőleg módot kell nyújtani annak gyökeres kirtására. Pláne ilyenkor, amikor a moly nem elégszik meg azzal, hogy van, hanem még hozzá megdöböntő arányokban szaporodik is.

Ha tudniillik engedik. Cluj Central University Library Cluj

Azonban nem igen engedik.

És én ennek a nem engedésnek különböző módjait lesek ma bátor néhány általam tudományosan megfigyelt módozatban a nyilvánosság elé terjeszteni. Mert ahány ház, annyi szokás és ahány háziasszony, annyiféleképpen reagál a moly megjelenésének idegeket őrlő, villámgyors mementumára.

1. Van először is az ugynevezett moly-ünneplő, aki a moly jelenlétének legelső, szinte csak megsejtett jelére máris ünnepelni kezdi őt, amennyiben valóságos **tapsviharral** fogadja. Tapsol pedig a molynak körülbelül olyan lelkiállapotban, mint egy primadonna az ellen-primadonnának, azt kívánván neki az ő lelkében, hogy **bár már ne volna az élők sorában**. Ennek a kívánalmának gyakorlati kifejezése gyanánt a háziasszony minden egyes taps után megnézi a két összeütött tenyerét, hogy vajjon az ünnevelt nem keveredett-e véletlenül közzéjük és nem nyomódott-e ezáltal agyon, azonban tiz alkalom közül tizenegyszer a két tenyér közötti eredmény marad, mi volt, **a puszta lég**.

2. Van azután az ugynevezett **markoló**. Ez a moly megállapításának első tized-másodpercében hirtelen, hevesen és szinte hipnotizáltan markol egyet a levegőbe, mégpedig alulról felfelé, mert felülről lefelé állítólag a légnyomás ki-

nyomja az ember markából a molyt. Hogy alulról felfelé mi nyomja ki, azt nem tudom, elég az hozzá, hogy valami **ugyis** kinyomja, mert tény az, hogy dacára annak a beható morzsolgatásnak, amely ezt a markolást követni szokta, a végül is óvatosan feltárt tenyéren kizárólag pirosra morzsolts bőr található, de **a molynak semmi nyoma**. Elanynyira, hogy egyes kutfők szerint a molymarkolóok szektájának titkos jelmondata gyanánt maradt fenn napjainkig is ama közmondás, hogy: **aki sokat markól, az keveset fog**.

3. Vannak továbbá az ugynevezett **falra kenők**, akik megvárják, amíg a moly a falra száll pihenni. Abban a pillanatban, amidőn a moly ezt megtette, ők óvatosan, lábujjhegyen és beszívott alsó-ajakkal lopakodnak hozzá, felemelik kezüket és **a falra kenik őt**. Ez a kenés azonban kettőn áll. A kenőn és a molyon. Utóbbi azonban ravasz állat és kizárólag akkor hajlandó magát a falra kenetni, ha olyan színű tapétára telepedett, amely az ő szétkent emlékét még hosszú hónapokig megőrizni képes.

4. Vannak, akik bizonyos segédeszközöket vesznek igénybe, de ezek között csak futólag említjük meg a mechanikai módszert, amely abból áll, hogy az ember a molyhoz bizonyos tárgyakat — például papucs, könyv — **messziről hozzávág**. Ez nem kecsegtet komoly eredménnyel, ámbár állítólag vannak háziasszonyok, akik ezuton már valósággal **cirkuszi célbadobó-gyakorlatra tettek szert** és képesek tiz lépésnyi távolságról bármilyen apró célpontot eltalálni, vázácskákat, kis hamutartókat, parányi disztárgyakat, sőt többi. **A molyt persze nem**.

5. Sokkal komolyabb ennél az ugynevezett **gyökeres megoldás**, amely abból áll, hogy egy vállalat eljön, a lakásban egy bizonyos gázt terjeszt, amelytől a molyok elpusztulnak. Azonban a háziasszonyok ezt a módszert nem igen alkalmazzák, mert mit fognak gondolni a szomszédok, hogy mi miatt van most ez az irtás, pedig hát ezelőtt három évvel, mikor más miatt volt, a háziasszony épp azt mondta, hogy **a moly miatt van**.

6. Vannak továbbá a többi, enyhébb **kémiai** módszerek, amelyek közül igen elterjedt az ugynevezett **hintés**. El kell hinteni mindenhová olyan fehér, hőszerű dolgot, amely korántsem olyan hideg, mint a hó, igaz viszont, hogy sokkal áthatóbb szaga van. A nevét itt nem irhatom le, nehogy egyik ilyen cikknek reklámot csináljak a másik javára, elég az hozzá, arról lehet megismerni, hogy **a molyok szép fehérre hiznak tőle** és direkt úgy várják már annak a jó fehér eleddelnek a széthintését, mint a galamb a tiszta buzát.

7. Jó módszer az is, amikor egy olyan **spriccelővel** mindenféle leveleket porlasztanak szét a levegőbe. Ez az ugynevezett **leporlasztás** nagyon használ a **kereskedőnek**, aki eladja, a gyárosnak, aki csinálja, a gyerekeknek, akik nézik, szóval ez igazán senkinek sem árt, természetesen a

molynak se, de hát mért ártson éppen annak az egynek?

8. Kitűnő dolog az ugynevezett **nikotinizálás**. Vagy dohánylevéllal alakmazzatják, úgy becsavarva vagy porral, apróra törve, bármelyik mód igen alkalmas arra, hogy a lakásban olyan légkört teremtsen, hogy senki se merje oda betenni a lábát, úgy hogy ebben az esetben a **molyok egész** zavartalanul szaporodhatnak.

9. Vannak azután **fantasztikus** módszerek. Ezek tisztán babonás alapon öröklődnek nagynéniről unokahugra és területüket északon a szőnyegbegöngyölt ujságpapír, délen a kámforgolyó, nyugaton a büdöskő és keleten a benzinnel kevert petroleum határolják, pontosan egyforma eredménnyel.

10. Van aztán végül e sorok írójának saját találmány módszere, amelyet több évi gyakorlati megfigyelés után a lehető legmelegebben ajánlhat mindenki figyelmébe. Ez az ugynevezett **kombinált** módszer, amely abból áll, hogy az ember a molyt tetszésszerűen molyirtószerbe mártott kézzel agyonveri.

— **Hírek a dolgozó nők társadalmából.** Annak idején irtunk róla, hogy **Szigeti Oszkár** tekintélyes aradi kereskedő leánya, **Szigeti Lily** Bécsben tanulja a **Montessori-tanárképző** kurzust és hogy tanulmányai befejeztével szülővárosában, Aradon szándékozik letelepedni és megkezdeni működését a gyermeknevelési terén. A népészerű és mindenemberbaráti mozgalomban tevékenykedő **Szigeti Oszkár** leánya hamarosan meg is valósítja tervét, amennyiben most elvégezte a kurzust és városunkban **Montessori-rendszerű** iskolát fog berendezni. — A mai kor a **gyermek-kultusz** kora. A szülők talán még soha nem gondoskodtak annyira arról, hogy gyermekeik már egész kicsiny korukban megfelelő iskolai előképzettségben részesüljenek, mint mostanában. A szülők nagy súlyt helyeznek arra, hogy apró gyermekeik olyan testi és lelki nevelést kapjanak és olyan irányban foglalkozzanak velük, amely a mai kor igényeinek megfelel. Ezt az emberformáló feladatot vállalta magára az új tanárnő, akinek Aradon tág tér fog nyílani szakképzettsége és tudása kifejtésére.

HIRLAP

a legelterjedtebb magyar
kisebbségpolitikai napilap

A R A D

Str. Meşianu 1. — Telefón 97.

Magyar elterjedtségénél fogva a legeredményesebb hír-
adési organum.

Kórtársak

KANIKULÁS RIPIORT ARRÓL, HOGY KI MIBŐL, KI HOGYAN, KI MIERT ÉS KI KIVEL? — AZ ORSZÁG-VILÁG FŐMUNKATÁRSÁNAK NYARI MERÉNYLETE A KÖZÖNSÉG ELLEN.

(Folytatás.)

VAROSI TANÁCSSTAG — IN DER RESERVE:

Egész nap gondolkozom és már ki is építettem magamban egy gyönyörű városfejlesztési programot. Sajnos mostanában Orezeanu főpolgármester nem hagy érvényesülni, mert minden ötletemet megvalósítja, mielőtt még kifejténém azokat. Igazán kellemetlen, mert kívülről úgy néz ki a dolog, mintha mi sohasem dolgoztunk volna és nem érdemelnek meg polgártársaink bizalmát.

A KÉPVISELŐ:

Igazán nem tudhatom, melyik napon üt be Bucurestiben a krach és mikor fordul úgy a helyzet, hogy a miniszter mecsértődik és lemond. Istenem, ezek a kormányférfiak olyan érzékenyek és csöppet sincsenek tekintettel a derék honatyaák lelki nyugalmára. Szépen, csöndesen ülhetnének ők is életük végéig a bársonyszékben, ha követnék a példámat és sohasem politizálnának. Mert higyjék el, a politika az oka mindennek. Ha ez nem volna, képviselő lehetnék bizgromoboj és nyugodtan, zavartalanul élhetnének az ország többi polgárai is. Ezért hát kiáltsák velem együtt: Le a politikával!

A SZINHAZI TŰZOLTÓ:

Minden este fellépek a szinpadra, — már amikor mostanában nagyritkán idetévednek a színészek, — mégse vagyok művész. Ugy látszik nincs tehetségem, pedig a próbákon is megjelenek, igaz, hogy még nem próbáltam. de látom: nagyon sok színész van, aki mindennap próbál és mégse hagyja abba, pedig ő sem tud semmit. Amikor „forró este” van a színházban, én ott állok a fecskendővel és vigyázok. Különösen akkor, ha látom, hogy valamelyik szereplő lámpalázás, vagy tüzesen csókolja a partnerét. Soha sem lehet tudni, mikor „üt ki a tűz” a szinpadon. Ilyenkor jól jön egy hideg tuss.

A SIKKASZTÓ:

Könnyű dolga volt Kecskeménthy apánknak. Egyszerűen álszakállt ragasztott és felült egy tengerentuli gőzösre. Amerikába farmot vett és közbecsülésnek örvend, ha meg nem halt. Próbálna azonban most sikkasztani, kedves Kecskeméthy szaktárs. Most, amikor a technika boszorkányos gyorsasággal fejlődik és egészen ravasz eszközöket talál ki, csakhogy a szegény, de becületes sikkasztókat nyakon csip-hessék. Mert mi egyébért találták volna fel a rádiót, vagy

pláne a távolbalató készüléket, a szigorított Wertheimkasszát, jelzőcsengőket, a gyors rendőri szolgálatot és kiadási eljárást. Gyerekjáték volt a maga korában ez a szakma, kedves Kecskeméthy — háver. Most próbálná meg!

A PRIMADONNA:

A régi jó időkben a lelkes ifjuság kifogta a lovakat kosimból és diadalmenetben vitték a színházból haza. Boldog idők . . . Volt ifjuság, amely lelkesült, volt ló, amit kifoghattak, volt színház, ahol diadalokat arattam. Ma idősebb bácsik ülnek a nézőtéren, olyan pléh képpel, hogy minden elpirulhatna szégyenletében. A lovak lassan ipari feldolgozás alá kerülnek és nem részesülhetnek abban a gyönyörben, hogy néha liceumi polgárok helyettesítsék őket, ilyen illusztris alkalmakkor. Rezignáltan kell megállapítanom, hogy a primadonna minden nimbuszát elvesztette már. Nem démon és körülrajongott dáma többé, hanem egyszerű hivatalnoknő, aki szorgalmasan jár a próbákra és súlyos anyagi gondjai vannak. Nem mondom, akad még egy-két műbarát, aki időnként a hónom alá nyul, de ez se történik már azzal a hódolattal és tisztelettel, ami a régi primadonnának járt.

A LONDINER:

Sokat tudnék beszélni a szállodai dolgokról, ha nem féltennem az egzisztenciámat. Pedig nem is nagyon van mit féltennem rajta, hiszen fizetésem amúgy sincs, csak borraivalól élék, de hát élet az olyan, amely borraivalon épül fel? Mert tessék elhinni, rém smucigok ám az emberek. Ezt én tudom a legjobban. Egyszer ha megharagszom, elmegeyek a szerkesztő urhoz és olyan szenzációkat fogok mondani, hogy hónapokig teleirhatja velük lapját. Jó volna, ha ezt a szállodai vendégek is elolvasnának és okulnának rajta. Elvégre — senkisésem kívánhat potyára olyan szolgálatot, amelyek rendszerint — ha nem is maradandó — mégis élvezetet jelentenek.

A GÖRL:

Becenevem: görlice. Van egy vicc, amely szerint a wekendet ezelőtt sábesznek hívták, engem pedig szintén más néven ismertek, de ez aljas és sértő rágalom, mert én most is az vagyok, ami eddig voltam. Őseimet, a kóristákat kipusztította a modern operett-tudomány. Most már nincs szükség hangra, csak bájra. Ha szép szabályos combjaid vannak, tauglich vagy a szinpadra és felveheted a büszke címet: „művésznő”. A pincér olyan szépné tudja ezt mondani. Ezért járok kávéházba, no meg azért, hogy ki ne menjek a forgalomból és társadalmilag érintkezhessem az urakkal. Pedig nem olesó mulatság nekünk a kávéház. Drága ott minden, nem is fogyasztunk semmit, mert nagyon be kell osztani azt a havi 1200 lejes gázsit, ha azt akarjuk, hogy bundára is teljék belőle.

A HORDÁR:

Olyan vagyok én már, mint a 48-as honvéd. Alig egykettő lézeng már belőlem az uccasarkon. Előrevergődtünk, megtotyakosodtunk és már csak a mult szép emlékein rágódunk, hogy a bajáról ne is beszéljek. Mert a mult, az szép volt. Finom dámák és fess gavallérok vették igénybe a szolgálatainkat és hullott a pénz, mint a pelyva. Levelek, csokrok, zálogház, csemegés vacsorák vásárlása és sok-sok kedves megbízás, amit nem lehet elfelejteni. Ma már a kutya se törődik velünk, legfeljebb akkor, ha az uccasarkon van dolga és sarokkőnek néz bennünket.

A PARASZT:

Többet emlegetnek mindenütt a világon, mint a legnépszerűbb politikust és többet irnak rólam a lapok mostanság, mint a leghiresebb primadonnáról. És nemhogy kiviccelnének, mint eddig, hanem komolyabban foglalkoznak velem, mint egy kormányválsággal. Mert én vagyok az agrár-állam tengelye, aki egyensúlyban tartja ezt a rozoga apparátust. Ezeket a szép szavakat mind az ujságban olvastam, magam nem tudnék ilyet kitalálni. Én csak annyit tudok, hogy nem fizetek sem adót, sem adósságot. Hogy hogyan fogok ebből a slamasztikából kimászni, az az urak dolga. Csak szónokolni ne jöjjenek ide a faluba, mert akkor dühös leszek és ütök. Na isten álgya meg.

A KENYERES

— Kávéházi nyelven így szólitanak: **kss!** Ez messzire elhangzik és a nagy lármában is azonnal megértem. A pincérek találták ki. Egyébként egész nap és egész éjjel a süteményes tálcát balanszírozom a fejem fölött félkézzel. Nem könnyű mesterség egyensúlyban tartani a tálcát is, meg a mérleget, amelyen épp úgy van tartozik és követel rovat, mint a könyvelésnél. A vendég tartozik nekem és én követelem tőle az adósságot. Rendszerint hiába, mert a vendég, különösen a kenyerral szemben, szórakozott és elfelejti, hány kenyeret evett és hány pakli cigarettát emelt le előkelően a tálcáról. Nincs az a zseniális bankvezér, aki ilyen körülmények között balanszírozni tudna mérleggel. Pláne a süteményes tálcával. Nem úgy van?

A MASSZÖR

— Embergyülölő vagyok, azért mentem erre a pályára. Fiatlkoromban nagy csalódásokon mentem keresztül és megutáltam az embereket, akik annyi kellemetlenséget okoztak nekem. Már annyira felgyült bennem a düh, hogy attól féltem, megőrülök és az uccán sorban felpofozom a járókelőket. És akkor mentő ötletem támadt. elentkeztem a fürdőben és markos megjelenésemre való tekintettel azonnal felvettek masszörnek. Azóta nyugodtan és boldogan élek, mert minden mérgemet rendszeresen levezethetem a vendégek hátán, akik meztelnlül és teljesen kiszolgáltatva fekszenek előtt-

tem. És én inzultálok őket úgy, ahogy akarom. Még fizetnek is érte és boldogan nyögdecselek a kezem alatt. Hát nem aranyélet ez?

A DIÁK KISASSZONY

— Kackiás sapka hetykélkedik a fejemen, csak az a kár, hogy minden intézetnek meg van a maga színe és pechemre a zöld sapka nem áll jó nekem. Általában nem vagyok megelégedve a liceumi divattal, amelyben nem érvényesülnek a formák. Alig várom, hogy leérettségizzek és megmutassam a világnak, mit gyűjtöttem az intézeti köpenyeg alatt. Ezt a nagy fegyelmet sem tudom megszokni. Elvégre nekem is van szívem, amiről a tekintetes tantestület nem akar tudomást venni. A szívnek azonban kussolni kell, amíg a sok tanulásról meg nem görbül a hátam, pápaszem nem kerül az orromra és ki nem száradok, mint a csalamádé. Akkor aztán szabad a vásár. De kinek kell már az ilyen tönkretett portéka? Ajaj!

A KÁRTYÁS

— A tisztességes emberek megvetnek és ingyenélőnek tartanak általában. Tisztességes emberek alatt értsük azokat, akik vagy semmit sem dolgoznak és jól élnek, vagy egész nap gürcölnek és majd meghalnak éhen. Ezek vetnek meg engem, aki egész éjjel megerőltető idegmunkát végez és lovagias tornában nyerek, vagy vesztek egyforma eséllyel. Ha ez nem becsületes munka, akkor hát mi? Az emberek igazságtalanok, ezt már megszoktam a kártyaasztalnál, ahol teljesen úgy viselkednek, mint az életben. Ha nyerek, mindenki engem ünnepel és nem győzöm elkergetni az udvarlókat magamtól. Ha azonban minden pénzemet elvesztettem, kerülnek, mint a szürke kutyát. Akárcsak odakünn nappal.

(Folytatjuk.)

SOK

hirdetőnek szerzett sikert 27 év óta az „Ország-Világ” politikai, társadalmi, közgazdasági és művészeti riportlap, mely

KICSI

kezdetétől fogva ma már Ardeal és az utódállamok majdnem minden házában megtalálható. Igen

SOKRA

értékeli ma már a hirdetőközönség ezt a régi, közkedvelt, jól bevezetett riportlapot és ezért a hirdetők közül sok százra

MEGY

azoknak a száma, kik sikerrel hirdetnek az „Ország-Világ”-ban. Állandó hirdetőknék nagy kedvezmény!

Bélyeggyűjtés.

ÓVAKODJUNK A NEMZETKÖZI BÉLYEGSZÉLHAMO-SOKTÓL

Kétszer is szóvátettük a Németországban levő ugynevezett nemzetközi bélyegegyesületek ellen elhangzott jogos és alapos panaszokat. Megirtuk, hogy egyes bélyeggyűjtő-egyesületek valóságos menedékhelyei lettek a bélyegszaklapokban többszörösen kipellengérezett szélhámósoknak, akik

az egyesület presztizsének védelme alatt üzik csalásait és érzékenyen megkárosítják a jóhiszemű gyűjtőket.

Ezek a szélhámósok főként a romániai gyűjtőkre vetették ki hálójukat, mert a román bélyegek igen keresettek az egész világon. Csereviszonyba lépnek a romániai gyűjtőkkel, akik-től első küldeményt kérnek. Az ilyen tekintélyes értékű küldeményre, vagy egyáltalán nem válaszol a csaló vagy pedig értéktelen tömegárut küld. Ily módon érzékeny károsodás éri a romániai gyűjtőket, akik rendszerint azért mennek lép-re, mert abban biznak, hogy az egyesület, amelyre a „**csere-társ**” hivatkozik, természetesen szavatol tagjaiért. Hát éppen ebben a tekintetben érte a romániai gyűjtőket a legnagyobb csalódás.

Hiába fordultak panasszal a „Concordia”-hoz és a többi egyesülethez, még csak választ sem kaptak, arról pedig szó sem lehetett, hogy elégtételt is kapjanak.

Naponta kapjuk a panaszos leveleket becsapott gyűjtőktől, akiken sajnós nem tudunk segíteni. De hogy másokat meg-
óvjunk érzékeny károsodástól,

**óva intjük a gyűjtőket, hogy ne küldjenek első küldemé-
ményeket**

a valamely egyesületre hivatkozó „cseretárs” kérésére.

Mint a harang nyelv nélkül

olyan a gyáros, vállalkozó, kereskedő, iparos reklám nélkül. Új vevőket ma már csak jó szabadtéri reklám által szerezhet, mert bármilyen jó árut tart vagy készít, nem tudja értékesíteni, ha nem propagálja. Az

ORSZÁG-VILÁG „AGGE” REKLÁMOSZTÁLYA

elősegíti igyekezetét és készséggel bocsátja rendelkezésére tapasztalatait. — Tegyen kísérletet!

Arad, Bulv. Regele Ferdinand 19. — Aut. tel. 15—25.

**EGÉSZEN
RÖVIDEN :**

az

Ország-Világ

(Erdélyi Élet)

a legjobb,

a legrégebb,

a legmagyarabb,

BCU Cluj / Central University Library Cluj

a legérdekesebb,

a legmegbízhatóbb

romániai magyar-

nyelvű riportlap.

Olvassa és terjessze!

„Phönix“-nyomda

Arad

Piața Plevnei Nr. 2

Telefon 16-39

Ajánlkozik mindenféle könyvnyomdai uton előállítható munka izléses és pontos elkészítésére a legrövidebb időn belül, versenyképes árákért.

Könyvek, folyóiratok, ujságok, hivatalos, iskolai és egy házi nyomtatványok, árjegyzékek, falragaszok, meghívók, eljegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, gyászlapok, ipari, kereskedelmi, gazdasági és pénzügyi nyomtatványok, körlevelek, üzleti értesítések, borítékok, levélpapírok, számla- és megrendelőkönyvek, felszólító levelek, levelezőlapok készítése bármely szöveggel a legizlésesebb kiállításban.

Kérjen árajánlatot !